

4.3. ІНВЕСТИЦІЇ

У 2015 році за сценарієм I прогнозується поступове відновлення позитивної тенденції зростання інвестицій, що певною мірою зумовлюватиметься необхідністю відновлення значної кількості об'єктів інфраструктури східного регіону України, що зазнали руйнування внаслідок військового протистояння в цьому регіоні у 2014 році, а також активізації дій щодо диверсифікації джерел енергії та підвищення енергоефективності економіки.

Розширення інвестиційного попиту сприятиме стабілізації та збалансування фінансової системи країни разом із активізацією реалізації реформ, спрямованих на покращення бізнес-клімату, підтримкою інвестиційно-інноваційних процесів, поступовим покращенням фінансового становища суб'єктів господарювання на тлі продовження та розширення тісної співпраці з міжнародними фінансовими організаціями та світовим співтовариством.

Проте, збереження певної обмеженості джерел фінансування як зовнішніх, так і внутрішніх, враховуючи посткризовий період відновлення економічної активності в країні, стримуватиме інвестиційну активність суб'єктів економічної діяльності. Крім того, за цим сценарієм закладається обережна поведінка як вітчизняних, так і іноземних інвесторів.

Як і в попередні роки, у 2015 році основним джерелом фінансування інвестиційного розвитку залишатимуться власні кошти підприємств та організацій. З одного боку, певному покращенню фінансового стану підприємств сприятиме деяке позавлення виробничої діяльності суб'єктів економічної діяльності та зовнішнього попиту на тлі нарощування темпів розвитку світової економіки. З іншого – прогнозується подальше зростання виробничих витрат унаслідок подальшого підвищення регульованих цін/тарифів (на транспортні послуги та енергоносії), що в цілому все ще, певною мірою, обмежуватиме фінансові, а отже, й інвестиційні можливості суб'єктів економіки.

У комплексі зазначені процеси супроводжуватимуться скороченням питомої ваги власних коштів у фінансуванні капітальних інвестицій порівняно з

2014 роком до 69,7 відсотка, що буде пов'язано, у тому числі, із зростанням питомої ваги інших джерел фінансування.

Таблиця 4.3.1

Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування

	2012 рік (звіт)	2013 рік (звіт)	2014 рік (очікуване)	відсотків	
				2015 рік (прогноз)	
				сценарій 1	сценарій 2
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Кошти державного та місцевих бюджетів	8,9	5,1	1,4	1,5	1,5
Власні кошти підприємств та організацій	59,7	63,8	70,5	69,7	69,3
Кредити банків та інші позики	17,1	15,3	9,7	10,2	10,3
Кошти іноземних інвесторів	1,7	1,8	1,3	1,9	2,1
Кошти населення на будівництво житла*	8,8	10,6	13,0	12,2	12,3
Інші джерела фінансування	3,8	3,4	4,1	4,5	4,5

* Стаття "Кошти населення на будівництво житла" включає статті "Кошти населення на будівництво власних квартир" та "Кошти населення на індивідуальне житлове будівництво"

Джерело: Держстат, прогнозні розрахунки Мінекономрозвитку

Позитивний вплив на динаміку інвестицій чинитиме також інвестиційна політика Уряду, що буде спрямована, перш за все, на забезпечення сприятливих умов для інвестиційної діяльності. Водночас, фінансування державної інвестиційної політики обмежуватиметься дефіцитом бюджету, що зумовлюватиме збереження частки бюджетних коштів у фінансуванні капітальних інвестицій майже на рівні 2014 року (1,5 відсотка).

Розширення доступу до світових фінансових ринків в умовах продовження співпраці з міжнародними фінансово-кредитними інституціями позитивно впливатиме на залучення іноземних кредитних ресурсів. Поряд з цим, політика Національного банку також спрямовуватиметься на сприяння формуванню умов для активізації кредитної діяльності банків. Як наслідок, питома вага кредитів у фінансуванні капітальних вкладень збільшиться до

10,2 відсотка.

Впровадження заходів щодо покращення інвестиційного та ділового клімату в Україні підвищуватиме її інвестиційну привабливість, що сприятиме додатковим можливостям залучення зовнішнього капіталу для реалізації інвестиційних проєктів. Прогнозується збільшення обсягу чистого притоку прямих іноземних інвестицій у країну у 2015 році до рівня 3-4 млрд. доларів США.

Усе це у підсумку за сценарієм 1 забезпечить розширення інвестиційного попиту та зростання валового нагромадження основного капіталу у 2015 році на рівні 2,7 відсотка, а його частка в структурі ВВП зросте до 15,5 відсотка.

За сценарієм 2 прискорення інвестиційних процесів визначатиметься більш активним впровадженням заходів щодо покращення внутрішньо-економічних та інвестиційних умов розвитку, що збільшуватиме можливості розширення джерел інвестування. Так, ефективне розв'язання фінансових проблем, більш інтенсивні дії у напрямку забезпечення сприятливого інвестиційного та ділового клімату, розширення експортної діяльності сприятиме більш швидкому фінансовому оздоровленню українських підприємств, спрощенню доступу до світових і внутрішніх кредитних та інвестиційних ресурсів. Ураховуючи зазначене, за цим сценарієм прогнозується збільшення приросту прямих іноземних інвестицій до 4-5 млрд. доларів США, а зростання валового нагромадження основного капіталу прискориться до 7,3 відсотка (питома вага у структурі ВВП становитиме 15,9 відсотка).

4.4. ЧИСТИЙ ЕКСПОРТ⁸

За сценарієм 1 у 2015 році показники зовнішньоекономічної діяльності формуватимуться, в основному, під впливом незначного прискорення розвитку світової економіки (порівняно з 2014 роком). Зокрема, позитивно впливатиме на динаміку показників зовнішньоекономічної діяльності більша відкритість європейських ринків, у тому числі внаслідок реалізації угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС.

⁸ За методологією платіжного балансу.

Натомість, негативний вплив матиме наявність низки нерозв'язаних проблем в окремих країнах Європи, а також здійснення протекціоністських заходів щодо експорту вітчизняних товарів з боку країн Митного Союзу, зокрема загострення торговельних відносин з Російською Федерацією й деяке зниження світових цін на основні експортні товари. Стримувальний вплив зовнішніх чинників (зважаючи на внутрішні процеси в країнах-споживачах української продукції) посилюватиметься через збереження проблем компаній – експортерів усередині країни, зокрема внаслідок обмеженого доступу до кредитних ресурсів як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках, продовження зростання затратності виробництва – вартості енергоносіїв та проміжних товарів (матеріалів й сировини) та послуг.

Як результат, незважаючи на певну підтримку з боку курсового чинника, а також подальше здійснення кроків з модернізації виробництва, вітчизняна економіка не зможе суттєво покращити конкурентні переваги на світових ринках.

У 2015 році для підтримки конкурентоспроможності експортних галузей продовжуватиметься реалізація політики, спрямованої на вдосконалення захисту економічних інтересів України та впровадження фінансового стимулювання (у тому числі недопущення накопичення простроченої заборгованості з повернення ПДВ), оптимізацію структури експортно-імпортних операцій, диверсифікацію ринків збуту експортних товарів, розроблення і реалізацію програм модернізації експортних виробництв.

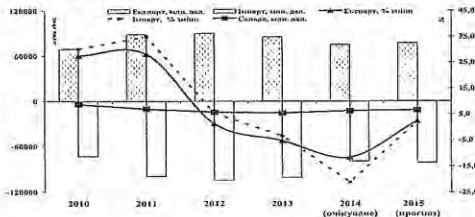

Рис. 4.4.1. Динаміка експорту, імпорту товарів та послуг і сальдо, млн. доларів США (сценарій 1)

Джерело: Національний банк, прогнози розрахунки Міністерства розвитку

Розширення ресурсів та нейтралізації проблем стосовно експортних операцій з боку будь-яких країн-контрагентів відбуватиметься в умовах:

подальшого приведення у відповідність до стандартів ЄС вітчизняної продукції, насамперед сільськогосподарської, харчової та переробної промисловості;

запровадження ефективних механізмів надання державної фінансової підтримки, у тому числі шляхом кредитування, страхування, надання гарантій кредитування та забезпечення захисту від ризиків;

підготовки та укладення угод про вільну торгівлю з перспективними торговельними партнерами України й регіональними економічними об'єднаннями;

надання державної підтримки через інститути "національних прєктив", розширення механізмів субсидування та кредитування (приватного та державного) на реалізацію проектів з технологічного оновлення виробництва та створення нових продуктів;

створення сприятливих умов для підвищення конкурентоспроможності національних експортних послуг, збільшення доданої вартості традиційних послуг (особливо у сфері туризму і реалізації транзитного потенціалу), розроблення нових продуктів та впровадження нових технологій, поширення сучасних телекомунікаційних розробок.

Як наслідок, поєднання дії зовнішніх та внутрішніх чинників прогнозується зростання експорту товарів та послуг на 2,4 відсотка.

Основними факторами впливу на динаміку імпорту стануть помірні темпи зростання внутрішнього попиту, що супроводжуватимуться реалізацією Урядом політики імпортозаміщення, як на споживчому, так і інвестиційному ринку, в умовах проведення Національним банком гнучкої валютно-курсової політики, високі ціни на природний газ в умовах зниження фізичних обсягів поставок газу та подальше зниження середньорічної світової ціни на нафту марки Urals. Як наслідок дії переважно стримувальних чинників, обсяги імпорту у 2015 році зростатимуть нижчими темпами, ніж експорту, – на 2 відсотки.

Виходячи з прогнозованої динаміки експорту та імпорту за підсумками року, буде отримано від'ємне сальдо зовнішньоторговельного балансу на рівні 3,9 млрд. доларів США. Сальдо торгівлі товарами сформується від'ємним на рівні 10,3 млрд. доларів США. Сальдо торгівлі послугами буде додатним на рівні 6,3 млрд. доларів США, що обумовлюватиметься, насамперед, зростанням експорту транспортних послуг.

За сценарієм 2 у 2015 році, крім економічної політики Уряду, значний позитивний вплив на розвиток зовнішньої торгівлі справлятиме інтенсивне впровадження заходів щодо фінансового стимулювання експорту, оптимізація структури експортних операцій, диверсифікація ринків збуту експортних товарів, що підвищуватиме попит на товари вітчизняного експорту (металопродукцію, продукцію хімічної промисловості та машинобудування).

Помірне зростання розвитку світової економіки, збереження значного світового попиту на продовольство в умовах високої прогнозної оцінки валового збору врожаю зернових в Україні, а також розширення європейського ринку збуту для українських товаровиробників забезпечать відновлення тенденції розширення експорту.

Поряд з цим, поглиблення співпраці з Європейським Союзом, що супроводжуватиметься розвитком глобальних комунікацій і експансією на ринки країн Азії й Африки, підтримуватиме позитивний внесок зовнішнього попиту.

Пріоритетними напрямками у розвитку експортного потенціалу будуть: високотехнологічні, наукомісткі галузі машинобудування (ракети, судна, прилади), надтверді матеріали, кераміка, електрозварювальне виробництво; різноманітні послуги, особливо транспортні, туристичні, телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги і реалізація транзитного потенціалу;

добувна та металургійна галузі промисловості, які за результатами проведеної реконструкції реалізовуватимуть на світовому ринку наявні переваги кваліфікованої робочої сили, власних природних ресурсів, територіального розміщення виробництва.

Прогнозується, що зростання експорту товарів та послуг за сценарієм 2

становитиме 4,3 відсотка.

Зростання імпорту на рівні 3,7 відсотка буде пов'язано, переважно, з дещо вищими фізичними обсягами нафти та нафтопродуктів (зважаючи на відновлення роботи вітчизняних НПЗ), а також інтенсивним розширенням інвестиційного попиту та впровадженням енергозберігаючих технологій.

У підсумку очікується отримання від'ємного сальдо торгівлі товарами та послугами на рівні 3,8 млрд. доларів США.

5. ПРОПОЗИЦІЯ

5.1. ВИРОБНИЦТВО ВАЛОВОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОДУКТУ

За сценарієм I у 2015 році спостерігатиметься певне відновлення економічної активності в країні, яке формуватиметься, як за рахунок активізації внутрішнього попиту, у першу чергу інвестиційного, так і завдяки покращення зовнішньоекономічної кон'юнктури й часткової переорієнтації вітчизняних товаровиробників з ринків країн-членів МС до товарних ринків ЄС (через поглиблення співробітництва з Європейським Союзом). Хоча певні складнощі в матеріально-технічному переоснащенні основних фондів виробничого сектору економіки не дозволять в повній мірі скористатись покращенням зовнішньоекономічної кон'юнктури, яка характеризуватиметься загостренням конкурентної боротьби на світових товарних ринках, які і надалі демонструватимуть низьку цінову динаміку.

У 2015 році прогнозується зростання ВВП на рівні 0,3 відсотка. Загалом приріст ВВП буде забезпечений збільшенням обсягів ВДВ за всіма ключовими видами економічної діяльності.

Так, зростання ВДВ промисловості (у цілому) у 2015 році очікується на рівні 0,3 відсотка (загальний внесок у формуванні ВВП становитиме 0,1 в.п.), що в основному буде підтримуватися певним нарощуванням обсягів зовнішньоекономічної діяльності, а також реалізацією інфраструктурних проєктів, у т.ч. з урахуванням необхідності забезпечення відновлення життєво-необхідних об'єктів інфраструктури (соціальної, транспортної, житлово-комунальної тощо) у східному регіоні України, що були зруйновані внаслідок

військового конфлікту у 2014 році. Це через систему міжгалузевих зв'язків прискорить розвиток вітчизняного промислового комплексу. Водночас і надалі стримуватимуть зростання ВДВ промислового комплексу низький технологічний рівень продукції та виробничих процесів, застарілість виробничих фондів.

Поступова активізація інвестиційного попиту, розвиток транспортної й житлової інфраструктури підтримуватимуть виробничу діяльність будівельної галузі. У 2015 році зростання ВДВ будівництва прогнозується на рівні 1,2 відсотка (майже "нульовий" внесок до ВВП – 0,03 в.п.).

На виробництво ВДВ у сільському господарстві визначальний вплив, як і у попередні роки, матимуть погодні умови під час проведення посівної кампанії, дозрівання та збирання рослинницьких культур, а також ситуація із залученням кредитних ресурсів. Розвиток аграрного сектору буде відбуватись в умовах продовження реалізації державної політики, спрямованої на підвищення ефективності та забезпечення пріоритетності розвитку агропромислового комплексу (підтримка національного товаровиробника та реалізація політики імпортозаміщення) та продовольчої безпеки держави. Як наслідок, у 2015 році ВДВ сільського господарства залишиться на рівні 2014 року ("нульовий" внесок до ВВП).

Слід відмітити, що у 2015 році передбачається, що розвиток ключових галузей сфери послуг формуватиметься під впливом, з одного боку, зростання зовнішньоекономічного середовища та активізації видів економічної діяльності виробничої сфери (у т.ч. інвестиційного попиту) на тлі поглиблення співробітництва з Європейським Союзом, з іншого – обмеження розширення платоспроможного попиту з боку населення зважаючи на подальше проведення виваженої соціальної політики.²⁸ Як результат, основні складові сфери послуг демонструватимуть різноспрямовану динаміку розвитку, а саме: ВДВ сфери торгівлі зменшиться на 1,9 відсотка переважно через від'ємну динаміку роздрібною торгівлі (від'ємний внесок ВДВ сфери торгівлі до ВВП – «мінус» 0,3 в.п.), ВДВ транспорту – збільшиться на 0,1 відсотка (майже "нульовий" внесок до ВВП – 0,01 в.п.).

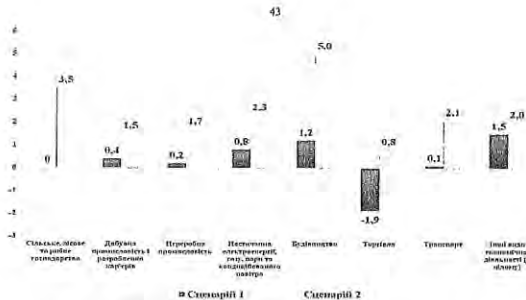

Рис. 5.1.1. Приріст ВДВ за видами економічної діяльності, відсотків до попереднього року

Джерело: Держстат, прогнози розрахунки Мінекономрозвитку

Сценарій 2 передбачає прискорення динаміки ВВП у 2015 році (до 2 відсотків), основним драйвером якого виступатиме внутрішній інвестиційний попит, посилений процесами економічної інтеграції та відповідно необхідністю збільшення рівня конкурентоспроможності, у т.ч. активізації дій щодо диверсифікації джерел енергії та підвищення енергоефективності економіки.

Зростання ВДВ промисловості (у цілому) у 2015 році прогнозується на рівні 1,7 відсотка (додатний внесок до ВВП 0,3 в.п.). Відновленню позитивної динаміки ВДВ промисловості крім внутрішніх чинників також сприятимуть активізація процесів імпортозаміщення та подальше зростання зовнішнього попиту (враховуючи поглиблення співробітництва з Європейським Союзом та розвиток глобальних комунікацій й експансію на ринки країн Азії й Африки). Водночас, суттєве зростання собівартості промислового виробництва через збільшення вартості компонентів витрат (природного газу, електроенергії, вантажних залізничних перевезень), в умовах низької цінової кон'юнктури на світових товарних ринках буде стримувати діяльність промисловості.

Активізація процесів модернізації та будівництва об'єктів реального сектору економіки та транспортної інфраструктури, підтримкою яких

виступатиме розширення приватних джерел фінансування як внутрішніх, в умовах збільшення обсягів власних фінансових ресурсів та активізації кредитування, так і зовнішніх (кредитних та інвестиційних), сприятиме зростанню ВДВ будівництва на 5 відсотків (додатний внесок до ВВП 0,1 в.п.).

Темп приросту ВДВ сільського господарства на рівні 3,5 відсотка (додатний внесок до ВВП 0,3 в.п.) буде досягнуто за рахунок більш сприятливих погодних умов, вищої врожайності сільськогосподарських культур, вищого рівня фінансового забезпечення розвитку сільськогосподарського виробництва та зростання зовнішнього попиту на сільськогосподарську продукцію, у т.ч. враховуючи поглиблення співробітництва з Європейським Союзом.

У свою чергу, зростання потреби у засобах виробництва (машини та устаткування) в результаті збільшення обсягів виробництва в умовах їх високої вартості зумовить зростання ВДВ у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування на 4,2 відсотка (позитивний внесок у формуванні ВВП становить 0,1 в.п.).

Слід зазначити, що певна трансформація інвестиційної діяльності у напрямку оновлення застарілих основних фондів разом з поєднанням розвитку інноваційної складової (досліджень, технологій і розробок), розширюватиме сферу діяльності інформаційних технологій, телекомунікацій та наукових розробок. Крім того, в умовах зростання економіки, активізації підприємницької діяльності та кредитування, а також поступового розширення платоспроможного попиту населення разом з реалізацією додаткового відкладеного попиту зважаючи на стабілізацію ситуації в країні, розширюватиметься попит на послуги, які не лише супроводжують виробничу діяльність (транспортні, торговельні, фінансові, здавання нерухомого майна під найм тощо), а й задовольняють більш високий рівень соціальних, культурних та інноваційних потреб, а саме: послуги освіти, страхування, створення програмного забезпечення, оброблення даних, дослідження та розробки. Збільшення обсягу вищезазначених послуг призведе, зокрема, до збільшення ВДВ операцій з нерухомим майном – на 3 відсотки (у т.ч. за

рачунок активізації будівельної сфери), ВДВ фінансової та страхової діяльності – на 2 відсотка, ВДВ сфери інформації та телекомунікації – на 1 відсоток, ВДВ професійної, наукової та технічної діяльності – на 0,3 відсотка.

5.2. ПРОМИСЛОВІСТЬ

Перспективи розвитку промисловості у 2015 році будуть визначатися не тільки параметрами покращення конкурентоспроможності внаслідок зниження витрат на енергоресурси, а й інтенсивністю залучення інвестицій, спрямованих на модернізацію виробництва та збільшення питомої ваги підприємств, що впроваджуватимуть інновації. Разом з тим, визначальним фактором розвитку виступатиме ступінь поглиблення співробітництва з Європейським Союзом.

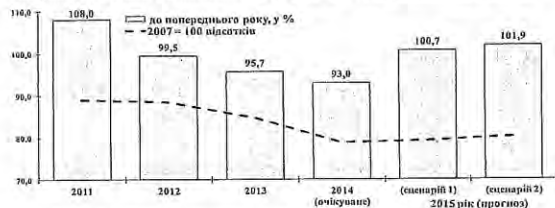

Рис. 5.2.1. Динаміка промислового виробництва, відсотків

Джерело: Держстат, прогнози розрахунки Мініекономрозвитку

За сценарієм 1 у 2015 році приріст промислового виробництва прогнозується на рівні 0,7 відсотка (79,3 відсотка до рівня докризового 2007 року). Позитивний вплив на результати роботи національних товаровиробників матиме розширення можливостей для зовнішньої торгівлі та збільшення притоку іноземних інвестицій в умовах поглиблення співробітництва з Європейським Союзом. Це сприятиме збільшенню виробництва продукції ряду галузей (частка ЄС у структурі експорту України у 2013 році займала майже 27 відсотків). Поряд з цим, стримуватиме розвиток промисловості обмеження доступу окремих видів продукції на ринки країн-членів Митного Союзу та збереження високого рівня конкуренції як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринку.

Водночас, низький споживчий попит з боку населення, зростання затратності виробництва та збереження високої вартості кредитних ресурсів стримуватиме розвиток внутрішньоорієнтованих галузей складного спрямування у 2015 році (зокрема, харчової промисловості та текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів).

Позитивну динаміку зростання обсягів виробництва у 2015 році демонструватимуть види промислової діяльності інвестиційного спрямування (зокрема машинобудування та виробництво гумових та пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції) та експортоорієнтовані види промислової діяльності (зокрема, металургія та виробництво хімічних речовин та хімічної продукції).

Стабілізації виробництва сприятиме покращення економічної ситуації на зовнішніх ринках (переважно через розширення зовнішнього попиту), сталий рівень податкового навантаження, що в сукупності сприятиме збільшенню обігових коштів виробників.

Негативна динаміка у 2015 році зберігатиметься у виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення через залежність внутрішнього ринку від імпорту (імпортої сировини), неможливість виготовлення нафтопродуктів високої якості та високого ступеню переробки та незавершеність технічного переозброєння вітчизняних нафтопереробних заводів.

За сценарієм 2 приріст промисловості прогнозується на рівні 1,9 відсотка (80,2 відсотка до рівня докризового 2007 року). Основними умовами, які активізують промислове виробництво у прогнозованому періоді є:

підвищення бізнес-активності, поліпшення бізнес-клімату шляхом дерегуляції умов ведення бізнесу, здешевлення кредитного ресурсу, зростання припливу іноземних інвестицій;

прискорення інвестиційної активності в країні, яке певним чином зумовлюватиметься необхідністю відновлення значної кількості об'єктів інфраструктури східного регіону України, що сприятиме розвитку таких видів економічної діяльності як машинобудування та будівництво;

стимулювання та впровадження енергоефективних технологій

ощадливого споживання енергетичних ресурсів, а також збільшення частки відновлювальних та альтернативних джерел енергії в енергетичному балансі держави;

збільшення у структурі виробництва частки виробництв з використанням високих технологій (виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, фармацевтичне виробництво) та скорочення частки галузей з використанням технологій низького рівня (виробництво харчових продуктів, текстильне виробництво, виробництво виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність);

імпортозаміщення на внутрішньому ринку, що з одного боку, виступатиме підтримкою експортоорієнтованих видів промислової діяльності, з іншого – сприятиме частковій переорієнтації споживачів, з імпортих товарів на товари вітчизняного виробництва;

реалізація інфраструктурних проєктів та проєктів з технічного переозброєння вітчизняних підприємств (розбудова дорожньо-транспортного, житлово-комунального господарства, паливно-енергетичного);

активний розвиток аграрного сектору, що стимулюватиме внутрішній попит на вітчизняну продукцію хімічної промисловості та сільськогосподарського машинобудування;

забезпечення доступності кредитів для реалізації інвестиційних та інноваційних проєктів шляхом надання часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами у пріоритетних галузях національної економіки.

Загалом, локомотивом зростання за сценарієм 2 буде машинобудування, внаслідок розвитку виробництва всіх підвидів галузі, зокрема, ВПК, авіа- та суднобудівної продукції (досягнення домовленостей щодо співпраці з країнами – основними партнерами у сфері авіабудування (Бразилія, країни Південно-Східної Азії та Близького Сходу)).

Стрімке зростання галузей переробної промисловості вимагатиме, у свою чергу, збільшення споживання сировини та електроенергії, що відповідно сприятиме розвитку постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря та добувної промисловості і розроблення кар'єрів.

5.3. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

У 2015 році основний вплив на діяльність сільськогосподарського виробництва матиме політика держави, спрямована на продовження проведення системних реформ в агропромисловому комплексі, зокрема у сфері розбудови інфраструктури аграрного ринку, реалізації інвестиційно-інноваційних проєктів, а також рівень платоспроможного попиту населення як України, так і світу в цілому. Водночас, у прогнозі розраховано закладено поглиблення співробітництва з Європейським Союзом, що відповідно позначиться на посиленні експортного потенціалу агропромислового комплексу.

Проте позитивний вплив даних чинників може бути зменшений через обмеження доступу окремих видів продукції на ринки Митного Союзу, а також несприятливі погодні умови під час проведення посівної кампанії, дозрівання та збирання культур (ураховуючи значний вплив цього чинника, його негативна дія закладається у сценарії 1 прогнозу).

Рис. 5.3.1. Динаміка обсягу сільськогосподарського виробництва, у відсотках до попереднього року

Джерело: Держстат, розрахунки Мінагрополітики

У 2015 році за сценарієм 1 приріст обсягів виробництва сільськогосподарської продукції прогнозується на рівні 0,1 відсотка.

Приріст виробництва валової продукції сільськогосподарського виробництва прогнозується за рахунок зростання виробництва тваринницької продукції (на рівні 0,3 відсотка). В той час, як у рослинництві, зважаючи на

високу статистичну базу порівняння обсяг виробництва залишаться майже на рівні попереднього року (зростання на 0,1 відсотка).

У тваринництві триватимуть позитивні процеси зростання виробництва всіх видів продукції, започатковані у попередніх роках. Так, нарощування обсягу виробництва тваринницької продукції відбуватиметься в умовах збільшення вирощування худоби та птиці, зважаючи на достатній рівень забезпечення кормами. Також, зростатимуть обсяги виробництва молока, насамперед на сільськогосподарських підприємствах, за рахунок покращення технологій виробництва та оптимізації породного складу корів, при незначному зменшенні у господарствах населення (через здорожчання утримання та низьку конкурентоспроможність).

У рослинництві динаміка формуватиметься за рахунок дії таких факторів: подальше запровадження програм з виробництва альтернативних джерел палива у світі, що створюватиме додатковий попит на сільськогосподарську сировину, у т. ч. через розширення вітчизняних виробничих потужностей у харчовій промисловості;

ціновий та курсовий ефект, що вплине на поступову переорієнтацію попиту з боку населення на вітчизняні продукти харчування.

За сценарієм 2 у 2015 році зростання сільськогосподарського виробництва прогнозується на рівні 3,7 відсотка.

Основними чинниками, що сприятимуть нарощуванню обсягів продукції сільського господарства будуть:

з одного боку, більш сприятливі погодні умови, що позитивно позначатимуться на врожайності рослинницьких культур та, як наслідок, на обсягах урожаю 2015 року (урожай зернових та зернобобових культур за сценарієм 1 прогнозується на рівні 60 млн. тонн порівняно з 64 млн. тонн за сценарієм 2);

з іншого – дещо вищим порівняно з сценарієм 1 фінансовим забезпеченням стимулювання розвитку сільськогосподарського виробництва (зокрема вищий рівень приватних інвестицій, здешевлення кредитного ресурсу), що позитивно впливатиме на рівень оновлення застарілої техніко-технологічної бази сільгоспвиробників, а також сприятиме процесу розширення виробництва

конкурентоспроможної продукції.

Ураховуючи зазначене, за сценарієм 2 приріст обсягів виробництва рослинницької продукції прогнозується на рівні 4,7 відсотка та тваринницької – 1,5 відсотка.

5.4. ТОРГІВЛЯ ТА ПОСЛУГИ

Одну з провідних ролей у формуванні економічної динаміки України у 2015 році відіграватиме сфера послуг⁹, розвиток якої у прогнозованому періоді підтримуватиме відновлення виробничої та експортної активності на тлі поглиблення співробітництва з Європейським Союзом.

Однак, саме в залежності від рівня платоспроможного попиту населення у 2015 році формуватимуться показники розвитку ключових видів діяльності сфери послуг – оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (далі – торгівля) та транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (далі – транспорт).

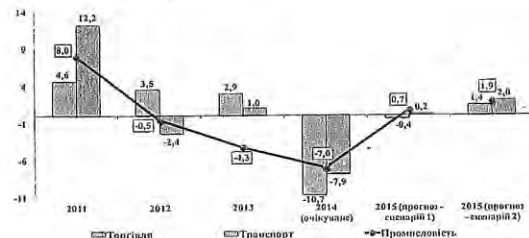

рис. 5.4.1. Темпи приросту/зниження випуску послуг транспорту, торгівлі та обсягів виробництва промисловості, у відсотках до попереднього року

Джерело: Держстат, прогнози розрахунки Мілекономрозвитку

За сценарієм 1, ураховуючи прогнози оцінки зростання промислового виробництва та будівництва, а також низького рівня споживчого попиту

⁹ За даними таблиць "витрати – випуск" за 2012 рік (у цінах споживачів) у структурі випуску в цілому по економіці частка сфери послуг становила 38 відсотків.

домогосподарств у 2015 році, в обох основних складових сфери послуг прогнозується різноспрямована динаміка, а саме: у транспорті приріст випуску становитиме 0,2 відсотка, у торгівлі прогнозується скорочення – на 0,4 відсотка.

Зазначений результат випуску торгівлі формуватимуться в умовах збереження від'ємної динаміки розвитку роздрібно торгівлі, що у 2015 році матиме тенденцію уповільнення темпів падіння порівняно з показниками 2014 року. В той час, як показники оптової торгівлі демонструватимуть відновлення позитивної динаміки розвитку, що забезпечуватиметься зростанням обсягів виробництва у видах економічної діяльності – основних споживачах торговельних послуг (переробна промисловість) та відповідно збільшення виробничого попиту на проміжні матеріали (сировина, транспортні засоби, паливно-мастильні матеріали). Також підтримкою збільшення обсягів оптової торгівлі виступатиме подальший розвиток інфраструктури сільськогосподарських ринків, що сприятиме активізації діяльності оптових торговельних підприємств і посередників, та збільшенню споживання послуг вантажного транспорту.

Упровадження сучасних технологій торгівлі впливатиме на підвищення продуктивності підприємств сфери торгівлі, зокрема, розвиток інтернет-комерції, підвищення якості обслуговування торговими мережами до європейського рівня.

Позитивний результат діяльності транспорту підтримуватиметься за рахунок збільшення попиту з боку основних споживачів послуг цієї сфери в умовах зростання обсягів виробництва та експортно-імпортних операцій. Додатковим позитивним фактором впливу буде вступ в дію Угоди між Україною та Європейським Союзом і його державами-членами про Спільний авіаційний простір, що відкриє національний ринок авіаційних перевезень для іноземних компаній та сприятиме формуванню більш конкурентного середовища для розвитку української авіаційної індустрії.

За сценарієм 2 у 2015 році прогнозується зростання випуску торгівлі на 1,4 відсотка за рахунок отримання позитивного результату діяльності оптової та роздрібно торгівлі. Більш активна виробнича діяльність за сценарієм 2 порівняно зі сценарієм 1, створення нових робочих місць на тлі активного

розвитку IT-індустрії та інших сфер послуг, зокрема інформаційних і фінансових, модернізація підприємств реального сектору економіки, з метою збільшення частки виробництва високотехнологічної продукції та скорочення частки галузей з використанням технологій низького рівня, а також пожевлення виробництва у агропромислового комплексу та секторі будівництва, у свою чергу, призводитиме до збільшення потреби у вантажних транспортних послугах та послугах оптової торгівлі.

Структурним трансформаціям у транспортній галузі сприятиме активне використання механізмів залучення фінансових ресурсів, активізація державно-приватного партнерства у сфері модернізації та будівництва об'єктів транспортної інфраструктури (оновлення рухомого складу; будівництво та реконструкція автомобільних шляхів відповідно до вимог ЄС¹⁰; розбудова сучасної системи транспортно-логістичних центрів), що, у тому числі, підвищить спроможність використання транспортно-транзитного потенціалу України з урахуванням інтеграції національних транспортних шляхів у транс'європейську та Євро-Азіатську транспортні мережі.

Ураховуючи зазначене, у 2015 році за сценарієм 2 прогнози темпи приросту транспорту становитимуть 2 відсотка.

6. ЕКОНОМІЧНА РІВНОВАГА

6.1. БЮДЖЕТ

Бюджетна політика у 2015 році відповідно до припущень за двома сценаріями буде однаковою й здебільшого спрямована на забезпечення фінансової стійкості та умов макроекономічної стабільності.

Відповідно до основних завдань бюджетної політики у 2015 році передбачається подальше проведення реформування у системі державних фінансів, здійснення ефективної бюджетно-податкової політики, дотримання жорсткої фінансової дисципліни та підвищення рівня прозорості та раціональності бюджетного процесу.

¹⁰ Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 563 "Питання реалізації інфраструктурних проектів у сфері транспорту".

Основна відмінність в сценаріях буде полягати лише в більших можливостях акумулювання та перерозподілу ресурсів під впливом вищих темпів економічного зростання.

За сценарієм 1, приймаючи до уваги той факт, що збільшенню обсягів надходження прямих податків у 2015 році сприятиме поступове відновлення прибутковості суб'єктів економічної діяльності та помірне номінальне збільшення доходів населення, основним джерелом формування дохідної частини бюджету залишатимуться надходження від непрямих податків (зокрема податок на додану вартість, акцизний податок та податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції).

Загалом в умовах відновлення економічного зростання та поширення процесів детінізації економіки, покращення адміністрування податків й адаптації податкового та митного законодавства України до законодавства Європейського Союзу, удосконалення механізмів протидії ухиленню від сплати податків і зменшенню податкових зобов'язань нададуть можливість у 2015 році наповнити бюджет і разом з цим зберегти частку перерозподілу ВВП через зведений бюджет на рівні, що не перевищує 30 відсотків.

Утримання граничного обсягу дефіциту державного бюджету планується в межах 3 відсотків валового внутрішнього продукту, а фінансування дефіциту спеціального фонду державного бюджету буде здійснюватися в основному за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних програм (проектів).

За сценарієм 2 у 2015 році в умовах забезпечення більшої стійкості фінансової системи, активнішої виробничої та експортної діяльності суб'єктів господарювання відбуватиметься більш швидко покращення фінансового стану підприємств та в результаті – активніше, порівняно зі сценарієм 1, наповнення дохідної частини бюджету.

В цілому передбачається зростання надходжень до бюджету від усіх бюджетоутворюючих податків. Поряд із наповненням бюджету з боку пропозиції додатково збільшення доходів бюджету відбуватиметься під певним

впливом цінового та валютно-курсового фактору. Хоча відповідно до зростання вартісних обсягів експорту товарів та послуг, визначених у гривневому еквіваленті, зважаючи на помірне зниження вартості гривні, прогнозується незначне зростання обсягів бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

Акценти використання бюджетних ресурсів у різні сфери діяльності та складові фінансування дефіциту бюджету будуть близькими до сценарію 1. Перерозподіл доходів бюджету переважно спрямовуватиметься на вирішення найважливіших соціально-економічних проблем, а саме – соціального захисту населення та модернізації застарілої інфраструктури, у т.ч. урахування необхідності відновлення діяльності східного регіону України. Разом з цим, зважаючи на пом'якшення валютної політики в країні, відбудеться посилення тиску на бюджет з боку виконання боргових зобов'язань, витрати на які зростатимуть у гривневому еквіваленті.

6.2. ЦІНИ

У 2015 році на тлі прискорення розвитку світової економіки очікується відновлення позитивних тенденцій у вітчизняному виробничому секторі та відповідне розгортання інноваційних процесів, що буде сприяти помірному зростанню індексу споживчих цін, порівняно з 2014 роком.

За сценарієм 1 прогнозується зростання індексу споживчих цін на рівні 108,7 відсотка (у розрахунок грудень до грудня). Досягнення такого рівня інфляції буде можливим за рахунок поступового переходу до режиму інфляційного таргетування. Така політика буде проводитись в умовах:

дотримання НБУ політики формування гнучкого обмінного курсу гривні до інших валют, зокрема до долара США;

забезпечення динаміки грошової пропозиції, яка буде відповідати потребам економіки та сприяти утриманню внутрішньої цінової стабільності;

встановлення та коригування відсоткової ставки на рівні, що сприятиме підтримці цільового параметру інфляції.

До немонетарних факторів, що впливатимуть на процес ціноутворення у

напрямі прискорення інфляційних процесів, можна віднести проведення реформ у паливно-енергетичному секторі, що передбачатиме, насамперед, поступове приведення тарифів на енергоресурси для населення та підприємств теплокомуненерго до економічно обґрунтованого рівня з одночасним наданням більш адресних субсидій найбільш вразливим верствам населення.

Крім того, аналогічна тарифна політика проводитиметься у сфері зв'язку та пасажирських залізничних перевезень. У результаті таких дій у 2015 році прямий внесок до індексу споживчих цін від підвищення державних регульованих цін і тарифів за сценарієм 1 становитиме 2,36 відсоткових пункти.

Разом з тим, за визначеними умовами розвитку за даним сценарієм ряд позицій та формування окремих політик виступатиме у якості стримуючих факторів для розвитку інфляції. Так, незмінність ставок податку на фонд оплати праці та висока вартість кредитних ресурсів будуть звукувати споживчий попит і відповідно стримувати зростання інфляції.

Отримання достатнього для задоволення внутрішніх потреб врожаю зернових – на рівні 60 млн. тонн – також сприятиме утриманню помірного зростання споживчих цін.

За сценарієм 2 прогнозується зростання індексу споживчих цін на рівні 109,8 відсотка (у розрахунку грудень до грудня).

Зниження ставок за кредитами сприятиме розширенню інноваційних впроваджень на підприємствах, що спільно з накопиченим потенціалом зростання цін виробників промислової продукції у попередніх періодах (зокрема, через девальвацію національної валюти) буде мати трансмісійний ефект на споживчі ціни.

В умовах подальшої девальвації гривні до долара США на зростання індексу споживчих цін буде також впливати підвищення вартості імпоротної складової.

Необхідність нарощування освоєння вітчизняних ресурсів вуглеводів, модернізації нафто- і газотранспортної мережі, систем теплокомуненерго призведе до збільшення капітальних вкладень, що потребуватиме підвищення рівня державних регульованих цін і тарифів, внесок від яких до загального

індексу споживчих цін складе 2,47 відсоткових пункти.

Стримуючим фактором для розвитку інфляційних процесів буде виступати отримання високого врожаю зернових на рівні, достатньому для задоволення внутрішніх потреб – 64 млн. тонн.

В умовах залучення коштів для активізації розвитку економіки прогнозується, що за обома сценаріями рівень базової інфляції буде вищим, ніж небазовий.

Крім того, зростання національної економіки швидшими темпами за сценарієм 2 потребуватиме більшого обсягу грошових ресурсів, ніж за сценарієм 1. Це, вирішальним чином, поряд з активнішою динамікою девальвації національної валюти, сформує вищий рівень базової інфляції за сценарієм 2.

Таблиця 6.2.1

Внески до зростання цін за складовими інфляції у 2015 році

Показник	сценарій 1	сценарій 2
	відсоткових пунктів	
Базова інфляція	4,92-5,12	5,74-5,98
Небазова інфляція (інфляція витрат, пропозицій)	3,58-3,78	3,82-4,06
Державні регульовані ціни і тарифи	2,36	2,47
Продукти харчування	4,3	4,9
<i>Довідково:</i>		
Індекс споживчих цін (грудень до грудня), відсотків	108,7	109,8
Індекс базової інфляції (грудень до грудня), відсотків	110,2-110,6	111,9-112,4
Індекс небазової інфляції (грудень до грудня), відсотків	106,9-107,3	107,4-107,8

Цінова динаміка у промисловому виробництві формуватиметься, з одного боку, в умовах зростання собівартості промислового виробництва, з іншого – низької цінової динаміки на світових товарних ринках, що, певним чином, стримуватиме зростання цін виробників.

Водночас, відмінність між сценаріями формуватиме помірніше

коригування середьорічного обмінного курсу гривні до долара США (імпортована складова витрат) та регулювання тарифів на енергоносії й логістичні витрати за сценарієм 1, а також більш активніша інвестиційна політика за сценарієм 2, що відповідно спонукатиме виробників до включення у собівартість продукції більшої частини інвестиційних витрат (у складі прибутку).

Дані чинники окрім прямого впливу через систему міжгалузевих зв'язків зумовлять подорожчання продукції проміжного споживання та відповідно через певний часовий лаг сформуєть додатковий внесок до загального індексу цін виробників.

Як наслідок, відповідно до сценаріїв формуватимуться різні темпи зростання витратної складової виробництва (значним чинном через вплив внутрішніх ціноутворюючих чинників) та, відповідно, індекси цін виробників промислової продукції.

Поряд з цим, зростання обсягів пропозиції як в Україні, так і у світі, не створюватиме передумов для виникнення дисбалансів на окремих товарних ринках, що відповідно стримуватиме зростання цін.

Внаслідок впливу комплексу даних різноспрямованих чинників, у 2015 році прогнозується зростання цін виробників промислової продукції:

за сценарієм 1 – на 10,6 відсотка грудень до грудня попереднього року;

за сценарієм 2 – на 12,3 відсотка відповідно.

Таблиця 6.2.2

Внески до зростання індексу цін виробників
за основними складовими витрат у 2015 році

Показник	Сценарій	Припущення щодо тарифної/соціальної політики, зовнішньої кон'юнктури на 2015 рік, відсотків	Внесок, відсоткових пунктів
Зміна тарифів на природний газ для промислових підприємств, середньорічний приріст	сценарій 1	4,5 – 5,5	0,4
	сценарій 2	8 – 9	0,6
Зміна світових цін на нафту,	сценарій 1	"-" 3,0 – "-" 4,0	-0,1
	сценарій 2	"-" 3,0 – "-" 4,0	-0,1

Показник	Сценарій	Припущення щодо тарифної/соціальної політики, зовнішньої кон'юнктури на 2015 рік, відсотків	Внесок, відсоткових пунктів
середньорічний приріст			
Світові ціни на чорні метали, середньорічний приріст	сценарій 1	0 – 1,0	0,05
	сценарій 2	0 – 1,0	0,05
Інші імпортовані складові витрат	сценарій 1	4,3	0,7
	сценарій 2	8,7	1,3
Зміна роздрібних тарифів на електроенергію для промислових підприємств, середньорічний приріст	сценарій 1	4,0 – 5,0	0,2
	сценарій 2	8,0 – 9,0	0,4
Зміна середньомісячної заробітної плати	сценарій 1	5,9	0,9
	сценарій 2	9,4	1,4
Зміна тарифів на вантажні залізничні перевезення, середньорічний приріст	сценарій 1	16,0	0,2
	сценарій 2	19,0	0,2
Інші складові ціни, середньорічний приріст	сценарій 1	25,9	11,3
	сценарій 2	25,3	11,0
РАЗОМ	сценарій 1	x	13,7
	сценарій 2	x	14,9

Джерело: Держстат, розрахунок Мінекономрозвитку

6.3. ДОХОДИ

У 2015 році первинний розподіл доходів в економіці відбуватиметься в умовах поступового відновлення економічного зростання (за обома сценаріями) після завершення стабілізаційного періоду, який включатиме проведення комплексу економічних реформ та отримання фінансової допомоги від міжнародних партнерів, у т.ч. що певною мірою враховуватиме необхідність відновлення східного регіону України, що зазнав значних пошкоджень внаслідок військового конфлікту у 2014 році. Делік відмінності у структурі доходів та їх складових будуть зумовлюватись можливостями збалансування динаміки виробництва та ефективності використання економічних важелів регулювання у політиці доходів, що, у свою чергу, формуватиме різні за інтенсивністю можливості секторів економіки збільшувати соціальні виплати.

За сценарієм 1 у 2015 році в умовах активізації економічного зростання

світової економіки суттєвих змін у структурі первинного розподілу доходів не відбудеться, проте спостерігатимуться пенні зрушення.

Формування стриманої політики підвищення заробітних плат у корпоративному секторі відбуватиметься в умовах поступового відновлення зростання показників виробничої та експортної діяльності суб'єктів господарювання після завершення військового конфлікту на сході України та поглиблення співробітництва з Європейським Союзом.

Крім того, в умовах необхідності забезпечення утримання граничного обсягу дефіциту бюджету на рівні 3 відсотків від ВВП, здійснюватимуться заходи щодо проведення державної політики в напрямку упорядкування чисельності працюючих та забезпечення оптимального взаємозв'язку рівня оплати праці з реальним станом розвитку економіки та фінансових можливостей бюджету. Як наслідок, підвищення оплати праці працівників бюджетних установ буде дещо обмеженим, що відповідно позначиться на формуванні загального показника середньомісячної заробітної плати в економіці, який за підсумком 2015 року досягне рівня 3 703 гривень при реальному скороченні на 1,8 відсотка.

Водночас, найбільша частина доходу, як і в попередніх роках, припадатиме на складову "оплата праці", а її питома вага у ВВП становитиме 46,9 відсотка, що все ще не відповідатиме рівню європейських країн.

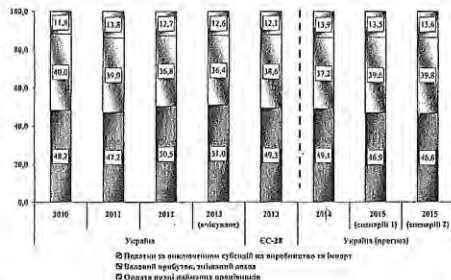

Рис. 6.3.1. Валовий внутрішній продукт за категоріями доходу, відсотків
Джерело: Держстат, Євростат, прогнозні розрахунки Мінекономрозвитку

Разом з тим, і надалі розв'язуватимуться завдання щодо підвищення рівня добробуту населення з метою забезпечення продуктивної зайнятості населення, сприяння розширенню сфери застосування праці економічно активного населення, легалізації тіньової заробітної плати та зайнятості. У цілому динаміка основних складових доходів населення (заробітної плати, прибутку та змішаного доходу домогосподарств, а також незначного підвищення соціальних виплат) зумовить скорочення реальних наявних доходів населення на 2,6 відсотка.

Зниження економічної активності в минулих періодах, збільшення операційних витрат підприємств в умовах нестачі обігових коштів та обмеженого доступу до кредитних ресурсів, що формувалося на тлі розгортання у 2014 року геополітичного конфлікту на території України, впливатимуть на формування валового прибутку в економіці у 2015 році. Так, питома вага складової "валовий прибуток та змішаний дохід" становитиме 39,6 відсотка ВВП.

Формування первинного доходу державного сектору відбуватиметься в умовах відновлення економічного зростання, покращення адміністрування податків, адаптації податкового та митного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Так, стаття "податки за виключенням субсидій на виробництво та імпорту" у структурі ВВП займатиме 13,5 відсотка.

За сценарієм 2 передбачається активізація ділової активності як на світовому, так і на вітчизняному ринках та відповідне зростання доходів всіх суб'єктів господарювання.

В умовах необхідності відновлення функціонування виробничого сектору економіки, прискореного зростання економіки та підтримки помірного зростання державних соціальних стандартів середньомісячна заробітна плата працівників зросте до 3 846 гривень при реальному зростанні лише на 0,1 відсотка.

У 2015 році темпи приросту продуктивності праці будуть дещо наближені до темпів зростання реальної заробітної плати (1,2 відсотка проти 0,1 відсотка відповідно), що, з одного боку, матиме позитивний вплив на

конкурентоспроможність національної економіки в довгостроковому періоді. З іншого боку, збереження кумулятивного розриву між темпами зростання заробітної плати та продуктивності праці, переважно спричинено значною активізацією соціальної політики у минулих роках, що нівелюватиме стимулюючий матеріальний ефект від номінального підвищення заробітної плати.

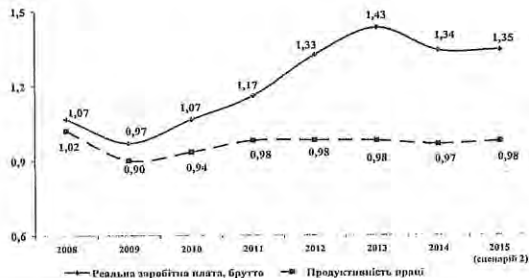

Рис. 6.3.2. Індекси реальної заробітної плати (брутто) та продуктивності праці (2007 рік = 100 відсотків), відсотків

Джерело: розрахунки Мінекономрозвитку.

За цим сценарієм найбільша частина доходу також припадатиме на складову "оплата праці", питома вага якої у ВВП становитиме 46,6 відсотка.

Визначальними чинниками для корпоративного сектору економіки за сценарієм 2 стануть наступні: розширення доступу до залучення додаткових фінансових ресурсів в умовах відновлення постраждалих від військового конфлікту секторів економіки; підвищення ступеню використання ресурсів на основі науково-технічного прогресу; зниження енергомісткості й матеріалоемності виробництва. Все це, разом із сприятливим внутрішнім фінансовим середовищем, сприятиме реалізації інвестиційних проєктів та відповідно започаткуванню проведення масштабної модернізації виробництва та інфраструктурних об'єктів, що, у свою чергу, позитивно відобразиться на показниках рентабельності та прибутковості підприємств і дозволить дешо

наросити обсяги виробництва. Як наслідок, питома вага складової "валовий прибуток та змішаний дохід" зростатиме і становитиме 39,8 відсотка. Однак, динаміка показників доходів населення призведе до скорочення реальних наявних доходів населення на 1,1 відсотка.

Пріоритетами в податковій політиці залишатиметься мінімізація ризиків ухилення від сплати податків в умовах максимального сприяння розвитку внутрішнього виробництва задля створення конкурентних товарів і послуг. Відтак, структурна позиція "податки за виключенням субсидій на виробництво та імпорт" внаслідок дії структурних ефектів становитиме 13,6 відсотка ВВП.

6.4. РИНОК ПРАЦІ

У 2015 році деяке очікуване зростання ВВП сприятиме пом'якшенню негативних наслідків кризових процесів в економіці 2014 року та закладе основу для стабілізації ситуації у сфері зайнятості населення (за обома сценаріями) на тлі подолання наслідків військового конфлікту на сході України.

Ситуація у сфері зайнятості населення буде залежати, насамперед, від стабілізації суспільно-політичної ситуації в країні, а також від результативності державної політики, спрямованої на залучення інвестицій, модернізацію базових галузей економіки, формування сприятливого економічного клімату для розвитку підприємницької ініціативи населення.

Значним чинником ситуація на ринку праці залежатиме від зовнішньої політики України, під впливом якої формується міграційна політика, в тому числі визначаються напрями державного регулювання зовнішньої трудової міграції. Поглиблення співпраці з європейським співтовариством потребуватиме побудови виваженої міграційної політики, першочерговим завданням якої є позитивний вплив на баланс трудових ресурсів та недопущення "відтоку мізків" за кордон.

Стабілізації ситуації на ринку праці сприятиме подальша реалізація механізмів стимулювання роботодавців до створення нових робочих місць, передбачених Законом України "Про зайнятість населення", розвиток активних програм сприяння зайнятості населення, реалізація на регіональному рівні

територіальних програм зайнятості тощо.

Актуальним у 2015 році залишатиметься питання наявності значних обсягів працюючих у неформальному секторі економіки, що позбавляє значну частину працюючих громадян належних соціальних гарантій. Слід зважати і на тенденцію до подальшого старіння робочої сили, що є основною причиною зростання чисельності незайнятого населення старшого віку, пенсіонерів та є однією з причин зменшення чисельності найманих працівників.

За сценарієм 1 розвитку економіки чисельність зайнятого населення становитиме 19,3 млн. осіб, рівень безробіття (за методологією МОП) – 10,2 відсотка економічно активного населення віком 15-70 років.

За сценарієм 2 чисельність зайнятого населення становитиме 19,6 млн. осіб, рівень безробіття (за методологією МОП) – 9,8 відсотка економічно активного населення віком 15-70 років.

6.5. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС

За сценарієм 1 у 2015 році прогнозується покращення стану світової економіки та кон'юнктури міжнародних фінансових ринків, в умовах певної невизначеності на фінансових ринках окремих країн ЄС, протекціоністських заходів з боку країн Митного Союзу, зокрема загострення відносин з Російською Федерацією. Збільшена глобальна ліквідність, в умовах лібералізації руху капіталів та позитивні настрої серед інвесторів сприятимуть припливу капіталу до країни. У підсумку прогнозується отримання позитивного зведеного сальдо платіжного балансу на рівні 4 млрд. доларів США. Разом з тим, у 2015 році передбачається отримання нових залучень коштів по кредитній лінії за програмою від МВФ, що впливатиме як на реформування економічної системи, так і на платіжний баланс країни.

Сальдо рахунку поточних операцій прогнозується від'ємним на рівні 4,5 млрд. доларів США, приймаючи до уваги той факт, що від'ємний чистий експорт у 2015 році залишатиметься на рівні 3,9 млрд. доларів США (дивись розділ 4.4. "Чистий експорт").

Традиційне від'ємне сальдо за статтею "доходи" прогнозується на рівні

2,6 млрд. доларів США. Обсяги прогнозних платежів за доходами формуватимуться в умовах збільшення витрат на обслуговування зовнішнього державного боргу країни та нарахованих відсотків за кредитами, залученими фінансовими та нефінансовими корпораціями в попередні періоди.

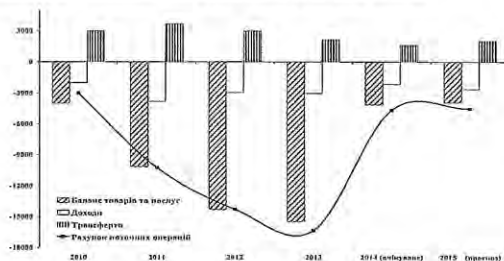

Рис. 6.5.1. Рахунок поточних операцій платіжного балансу за складовими, млн. доларів США (сценарій 1)

Джерело: Національний банк, прогнозні розрахунки Міністерства економічного розвитку

Чистий обсяг надходжень за статтею "поточні трансферти" становитиме 2 млрд. доларів США. Позитивна динаміка сформується, переважно за рахунок надходжень грошових переказів громадян України, які працюють за кордоном, унаслідок поступового відновлення світової економіки, а також надходження технічної допомоги (прогнозні обсяги становитимуть близько 450 млн. доларів США).

Сальдо рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій прогнозується додатним на рівні 8,5 млрд. доларів США і буде сформовано за рахунок додатного сальдо за кредитами та облігаціями (5,9 млрд. доларів США) в умовах чистого надходження прямих і портфельних іноземних інвестицій у розмірі 3–4 млрд. доларів США та 0,3 млрд. доларів США відповідно.

На поліпшення стану фінансового рахунку вплине відновлення доступу до вільної ліквідності на глобальних фінансових ринках, лібералізації руху капіталів та збільшення активності реального сектору економіки для проведення

модернізації виробництва, а саме – продовження реалізації інвестиційних проєктів, доступу до новітніх високих технологій, насамперед у сфері технічного переоснащення виробництва та реалізації енергозберігаючих технологій. Це відбуватиметься в умовах зростання надходжень від нових залучень як довгострокових, так і короткострокових, або акціонерних внесків при погашенні раніше залучених кредитів (зокрема у банківському секторі). Враховуючи рух капіталу та нові залучення інвестиційних та кредитних ресурсів прогнозується збільшення міжнародних резервів на 11,1 млрд. доларів США з урахуванням надходжень по кредитній лінії за програмою від МВФ.

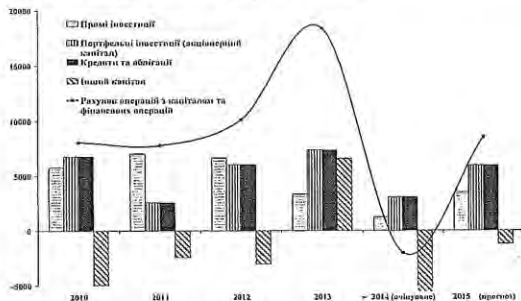

Рис. 6.5.2. Рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій, млн. доларів США (сценарій 1)

Джерело: Національний банк, прогнози розрахунки Мінекономрозвитку

За сценарієм 2 зведене сальдо платіжного балансу очікується позитивним на рівні 7,9 млрд. доларів США з урахуванням прогнозованого отримання від'ємного сальдо рахунку поточних операцій на рівні 4,4 млрд. доларів США та додатного сальдо рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій у розмірі 12,3 млрд. доларів США.

Від'ємний чистий експорт становитиме 3,8 млрд. доларів США, що буде свідченням реакції економіки на зміни в торговельних та фінансових угодах економічних суб'єктів. Від'ємне сальдо за статтею "доходи" (2,8 млн. доларів

США) буде отримано в умовах збільшення надходжень та відповідно сплати доходів від прямих, портфельних та інших інвестицій. Сальдо поточних трансфертів утримуватиметься додатним на рівні 2,2 млрд. доларів США за рахунок надходжень від грошових переказів із-за кордону та технічної допомоги (прогнози обсяги становитимуть близько 500 млн. доларів США).

Обсяги прямих іноземних інвестицій становитимуть 4–5 млрд. доларів США у зв'язку з розширенням активності фінансових каналів. Додатне сальдо за кредитами та облігаціями становитиме 6,6 млрд. доларів США і формуватиметься в умовах зменшення обсягів чистих виплат банківської системи, з одного боку, та збільшення притоку капіталу до фінансової сфери країни, з іншого. Розширення зовнішньоекономічної активності вплине на збільшення обсягів операцій за торговими кредитами – суб'єкти економічної діяльності надаватимуть перевагу як короткостроковим, так і довгостроковим позичковим ресурсам.

За таких умов прогнозується зростання міжнародних резервів на 15 млрд. доларів США з урахуванням надходжень по кредитній лінії за програмою від МВФ.

7. ФІНАНСОВІ РИНКИ

Ринок капіталу

За обома сценаріями очікується, що темпи розвитку фінансового ринку будуть помірними. Основними факторами розвитку фондового ринку будуть: поступова модернізація депозитарної системи, вдосконалення оподаткування операцій з цінними паперами та деривативами на фондовому ринку, розширення інструментарію залучення фінансових ресурсів шляхом емісії нових фінансових інструментів, зокрема іноземними емітентами, покращення прав захисту інвесторів.

Обсяг виконаних договорів на фондовому ринку у 2015 році досягне 2029,14 млрд. гривень, у тому числі 560,75 млрд. гривень – на організаторах торгівлі (на кінець 2014 року очікується 1844,67 млрд. гривень та 509,77 млрд. гривень відповідно).

У 2015 році, на тлі поживлення інвестиційної активності після стабілізації фінансової, економічної та політичної кризи, прогнозується досягнення максимальних обсягів первинного ринку корпоративних облігацій: обсяг емісії облігацій підприємств відновиться до рівня 2012 року та складе 51,39 млрд. гривень порівняно з очікуваними у 2014 році 46,72 млрд. гривень. Позитивну динаміку демонструватимуть також показники обсягу емісії акцій: прогнозується зростання даного показника до 54,09 млрд. гривень – у 2015 році (у 2014 році – 49,18 млрд. гривень).

Пріоритетними напрямками у сфері подальшого розвитку фондового ринку залишатимуться підвищення його капіталізації та ліквідності цінних паперів, стимулювання зростання частки організованого ринку, покращення ефективності функціонування системи державного регулювання фондового ринку та посилення захисту прав інвесторів.

Розвиток ринку фінансових послуг за сценарієм 2 характеризуватиметься зростанням обсягів активів фінансових установ, обсягів кредитів та депозитів банківських і небанківських фінансових установ з поступовим зниженням частки проблемних активів.

Таблиця 7.1

Основні показники установ ринку небанківських послуг у 2015 році

Вид установ	Обсяг активів, млрд. гривень	Кількість установ, одиноць
Страхові компанії	68,2	372
Фонди фінансування будівництва, фонди операцій з нерухомістю та фінансові компанії – управителі	3,8	фондів – 398 компаній – 57
Кредитні спілки	2,6	590
Юридичні особи, що надають послуги факторингу	47,2	257
Лізингові компанії	-	198
Ломбарди	1,9	491

Джерело: Нацкомфінпослуг.

Основними заходами державної політики, спрямованими на збереження

стабільності на ринках фінансових послуг та недопущення спаду ділової активності фінансових установ, буде: своєчасне вжиття заходів щодо потенційно проблемних банків та небанківських установ, посилення фінансової спроможності державних банків та банків капіталізованих державою; забезпечення впровадження системи пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами та переходу на систему нагляду на основі оцінки ризиків; запровадження дієвого механізму застосування регуляторного впливу до суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність з надання фінансових послуг без набуття статусу фінансової установи та отримання відповідної ліцензії; посилення системи захисту прав та інтересів споживачів фінансових послуг; підвищення рівня фінансової грамотності населення тощо.

Гроші та кредит.

Пріоритетною метою грошово-кредитної політики Національного банку України відповідно до законодавства України є досягнення та підтримка цінової стабільності в державі, яка являє собою підтримання в середньостроковій перспективі (від 3 до 5 років) низьких стабільних темпів інфляції, що вимірюються індексом споживчих цін.

Реалізація грошово-кредитної політики в 2015 році та подальших роках здійснюватиметься на засадах використання монетарного режиму, що базується на ціновій стабільності.

До повного запровадження інфляційного таргетування засоби та методи грошово-кредитної політики використовуватимуться, насамперед, для контролю за монетарними чинниками впливу на стабільність грошової одиниці через регулювання обсягу монетарної бази, яка розглядатиметься як основний операційний орієнтир грошово-кредитної політики.

За умови реалізації сценарію 1 розвитку економіки приріст обсягу монетарної бази у 2015 році очікується на рівні до 14,5 відсотка. У випадку розвитку макроекономічної ситуації за сценарієм 2 приріст обсягу монетарної бази може становити до 19,5 відсотка.

Також як операційні орієнтири грошово-кредитної політики розглядатимуться кількісні критерії ефективності та індикативні цілі програми МВФ "Стенд-бай" із змінами, які встановлюватимуться під час здійснення її переглядів.